



ISSN 1734-1582

ISSN 2451-2230 (online)

PROBLEMY WCZESNEJ EDUKACJI

ISSUES IN EARLY EDUCATION

ROK XX 2024

Numer 1(58)

Getting out of the Montessori box?

Wychodząc poza schemat Montessori?

w numerze m.in.:

- **André Roberfroid**, *Getting out of the box! Keynote speech delivered during the Annual Montessori Europe Congress, Gdańsk, Poland, 2023*
- **Christine Quarfood**, *The multifaceted Montessori movement, and its pioneers*
- **Judith Neff**, *The theological language of Montessori education and its effects on educational processes in childhood*
- **Jarosław Jendza**, *Acting “out-of-the-box” in Montessori teachers’ narratives – research report*

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO

RADA NAUKOWA/ SCIENTIFIC COUNCIL

Ludmila Belásová – Prešovská univerzita (Słowacja)
Brian K. Gran – Case Western Reserve University (USA)
Demetra Evangelou – Purdue University (USA)
Małgorzata Karwowska-Struczyk – Uniwersytet Warszawski
Astrid Męczkowska-Christiansen – Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte
Nina-Jo Moore – Appalachian State University (USA)
Roberto Muffoletto – Appalachian State University (USA)
Krystyna Nowak-Fabrykowski – Central Michigan University (USA)
Aleksandr Połonnikow – Belarusian State Pedagogical University (Belarus)
Sharon E. Smaldino – Northern Illinois University (USA)
Andrzej Szklarski – University of Linköping (Szwecja)
Bogusław Śliwerski – Uniwersytet Łódzki
Małgorzata Żytko – Uniwersytet Warszawski

ZESPÓŁ REDAKCYJNY/ EDITORIAL TEAM

Dorota Klus-Stańska (red. nacz.), Marzenna Nowicka (z-ca red. nacz.), Grażyna Szyling, Patrycja Brudzińska (sekr. red.); red. tematyczni: Małgorzata Kowalik-Olubińska, Agnieszka Nowak-Lojewska, red. językowi: Małgorzata Dągiel (jęz. pol.), Michał Daszkiewicz (jęz. ang.); Paweł Atroszko (red. statystyczny); Cezary Kurkowski, Paweł Atroszko (red. działu promocji)

Redaktor tomu: Jarosław Jendza

Redaktor wydawniczy/ Publishing editor: Anna Roman

Projekt okładki/ Project of the cover page: Damian Muszyński

Projekt logo/ Project of the logo: Adam Stański

Skład i łamanie/ Typesetting and page layout: Kacper Lutkiewicz

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISSN 1734-1582
E-ISSN 2451-2230

Czasopismo „Problemy Wczesnej Edukacji” otrzymało grant MEiN w ramach programu „Rozwój czasopism naukowych” na realizację określonych działań w latach 2022–2024.

Czasopismo recenzowane/ Peer-reviewed journal

Lista recenzentów jest drukowana w ostatnim numerze danego roku.
List of reviewers is published in the last issue of a given year.

Wydawca/ Editor:

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl
Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep

Druk i oprawa/ Printed and bound by:

Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

CONTENTS

Barbara Isaacs, Jaroslaw Jendza, *Critical engagement in (Montessori) pedagogy – foreword to the issue* 5

André Roberfroid, *Getting out of the box! Keynote speech delivered during the Annual Montessori Europe Congress, Gdańsk, Poland, 2023* 9

STUDIES AND ARTICLES

Christine Quarfood, *The multifaceted Montessori movement, and its pioneers* 19

Judith Neff, *The theological language of Montessori education and its effects on educational processes in childhood* 34

Jaroslaw Jendza, *Acting “out-of-the-box” in Montessori teachers’ narratives – research report* 49

Susanne van Niekerk, *An investigation into the extent of, and reason for, theory-to-practice disparity in Montessori early childhood settings in South Africa* 60

Per Gynther, Eva-Maria Tebano Ahlquist, *Writing and reading in Montessori preschools in the digital age – A valid teaching approach?* 83

Romali Rosales Chavarria, *Additional Language Learning in Montessori settings: insights from an implementation process of a Second Language Programme in a Scottish Montessori school* 93

Helen Prochazka, *Bringing the words out of the Montessori box: Towards a Montessori system for enhancing language development from birth to six years* 107

Monika Pawluczuk-Solarz, *Aid to life – Montessori pedagogy in the service of autism spectrum children* 121

Lucy Blackwell, *Designing a system of learning materials to explain climate change to children* 134

Maria Angelica Paez-Barrameda, *The impact of successive Montessori programmes on cognitive achievement* 153

NARRATIONS AND PRACTICES

Barbara Isaacs, Jaroslaw Jendza, *Empowering and cherishing humanity – Barbara Isaacs, The President of Montessori Europe, in conversation with Jaroslaw Jendza* 171

Authors 189

Information for Authors 193

SPIS TREŚCI

Barbara Isaacs, Jarosław Jendza, Krytyczne zaangażowanie
w pedagogię Montessori – wprowadzenie do numeru 5

André Roberfroid, Wychodząc poza schemat – przemówienie
wygłoszone podczas Kongresu Montessori Europe, Gdańsk 2023 9

ROZPRAWY I ARTYKUŁY

Christine Quarfood, Wieloaspektowy ruch Montessori i jego pionierzy 19

Judith Neff, Teologiczny język edukacji Montessori
i jego wpływ na procesy edukacyjne w dzieciństwie 34

Jarosław Jendza, Działanie poza schematem
w narracjach nauczycieli Montessori – doniesienie z badań 49

Susanne van Niekerk, Badanie kontekstu i przyczyn rozbieżności
między teorią a praktyką w placówkach wczesnego dzieciństwa
Montessori w Republice Południowej Afryki 60

Per Gynther, Eva-Maria Tebano Ahlquist, Pisanie i czytanie
w przedszkolach Montessori w erze cyfrowej – właściwe podejście? 83

Romali Rosales Chavarria, Dodatkowa nauka języka
w placówkach Montessori: spostrzeżenia z procesu wdrażania
programu drugiego języka w szkockiej szkole Montessori 93

Helen Prochazka, Odnajdując słowa: w kierunku systemu wsparcia
Montessori dla rozwoju językowego od urodzenia do szóstego roku życia 107

Monika Pawluczuk-Solarz, „Pomoc życiu” – pedagogia
montessoriańska w służbie dzieciom ze spektrum autyzmu 121

Lucy Blackwell, Projektowanie systemu materiałów
edukacyjnych wyjaśniających dzieciom zmiany klimatu 134

Maria Angelica Paez-Barrameda, Wpływ następujących
po sobie programów Montessori na osiągnięcia poznawcze 153

NARRACJE I PRAKTYKI

Barbara Isaacs, Jarosław Jendza, Upelnomacnianie i miłowanie ludzkości –
Barbara Issacs, Prezydentka Montessori Europe w rozmowie z Jarosławem Jendzą 171

Autorzy 189

Informacje dla Autorów 190